

مجموعه پمفلت‌های آموزش بیماری‌های تیروئید برای بیماران

۳

گواتر

Goiter

تهیه و تنظیم:

گروه تیروئید

مرکز تحقیقات غدد

پژوهشگاه علوم غدد و متابولیسم دانشگاه علوم پزشکی تهران

تهران - خیابان کارگر شمالی، بیمارستان دکتر شریعتی، طبقه پنجم

تلفن: ۸- ۸۸۲۲۰۰۳۷ ، ۸۸۲۲۰۰۷۷

http://emri.tums.ac.ir , Email: emrc@tums.ac.ir

اگر گواتر ناشی از پُرکاری غده تیروئید باشد درمان بستگی به علت پُرکاری تیروئید دارد، در بعضی از موارد پُرکاری تیروئید ممکن است درمان باعث برطرف شدن گواتر شود. به‌عنوان مثال درمان بیماری گریوز با ید رادیواکتیو معمولاً باعث کاهش اندازه یا ناپدید شدن گواتر می‌شود. بسیاری از گواترها مثل گواتر چند گره‌ای با میزان طبیعی هورمون‌های تیروئید در خون همراه هستند این گواترها پس از تعیین تشخیص مناسب معمولاً نیاز به درمان خاص ندارند.

اگر درمان خاصی پیشنهاد نشد ممکن است به شما در مورد احتمال ابتلا به پُرکاری یا کم‌کاری تیروئید در آینده آگاهی داده شود. به هر حال اگر مشکلاتی ناشی از اندازه بزرگ تیروئید به طور خاص ایجاد شود مثل تنگ کردن راه هوایی در آن صورت ممکن است پزشک به شما پیشنهاد انجام عمل جراحی تیروئید را بدهد.

«اگر درمان خاصی پیشنهاد نشد ممکن است به شما در مورد احتمال ابتلا به پُرکاری یا کم‌کاری تیروئید در آینده آگاهی داده شود»

۶

به نتایج آزمایشات فعالیت تیروئید دارد.

اگر تیروئید شما به طور منتشر بزرگ است و شما به پُرکاری تیروئید مبتلا باشید پزشک شما احتمالاً بررسی‌های دیگری برای تشخیص بیماری گریوز انجام خواهد داد و اگر شما به کم‌کاری تیروئید مبتلا باشید ممکن است دچار تیروئیدیت هاشی‌موتو شده باشید و امکان دارد آزمایشات خونی دیگری برای قطعی شدن تشخیص انجام شود.

سایر بررسی‌هایی که به تشخیص علت گواتر کمک می‌کنند ممکن است شامل اسکن ید رادیواکتیو، سونوگرافی تیروئید و یا نمونه برداری به روش آسپیراسیون با سوزن باریک باشد.

«گواتر معمولاً در زمان معاینه بالینی و زمانی که بزرگی غده تیروئید در معاینه مشخص باشد تشخیص داده می‌شود»

گواتر چگونه درمان شود؟

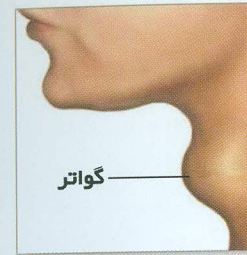

درمان گواتر بستگی به علت آن دارد. اگر گواتر ناشی از کمبود ید در رژیم غذایی باشد (که البته شایع نیست) شما نیاز به مکمل خوراکی ید دارید و این باعث کاهش در اندازه‌ی گواتر می‌شود ولی معمولاً گواتر به طور کامل برگشت نمی‌کند.

اگر گواتر ناشی از تیروئیدیت هاشی‌موتو باشد و شما کم‌کاری تیروئید داشته باشید، به شما هورمون تیروئید به صورت قرص روزانه داده می‌شود. این درمان سطح هورمون تیروئید بدن شما را طبیعی می‌کند ولی ممکن است گواتر به طور کامل برگشت نکند. گاهی اوقات به خاطر وجود بافت اسکار (فیبروز) در غده تیروئید از نظر اندازه کوچکتر می‌شود. به هر حال درمان با هورمون تیروئید از بزرگتر شدن غده تیروئید پیشگیری می‌کند.

۵

گواتر چیست؟

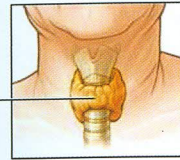
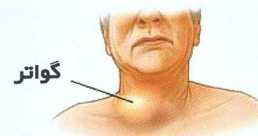
به بزرگ شدن غیرطبیعی غده تیروئید گواتر گفته می‌شود. مهم است که بدانیم وجود گواتر الزاماً به معنی اختلال در عملکرد تیروئید نمی‌باشد. گواتر می‌تواند در غده تیروئید با تولید هورمون بیش از میزان طبیعی (پرکاری تیروئید)، کمتر از میزان طبیعی

(کم‌کاری تیروئید) یا به میزان طبیعی ایجاد شود. وجود گواتر نشان دهنده وجود شرایطی است که باعث رشد غیرطبیعی تیروئید می‌شود.

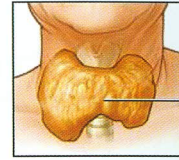
«وجود گواتر الزاماً به معنی اختلال در عملکرد تیروئید نمی‌باشد»

چه عواملی باعث ایجاد گواتر می‌شوند؟

یکی از شایع‌ترین علل تشکیل گواتر در سطح جهان کمبود ید است. البته این علت در حال حاضر به طور شایع مشاهده نمی‌شود و در ایران نیز تقریباً ریشه‌کن شده است. نقش اولیه و مهم غده تیروئید جذب ید از جریان خون برای ساخت هورمون تیروئید است. اگر غده تیروئید به میزان کافی ید در دسترس نداشته باشد نمی‌تواند به میزان کافی هورمون بسازد. بنابراین با کمبود ید فرد دچار کم‌کاری تیروئید می‌شود. به دنبال این رویداد غده هیپوفیز در مغز پایین بودن سطح هورمون تیروئید را به صورت یک پیام دریافت می‌کند و در قبال آن به تیروئید پیام می‌فرستد. نام این پیام، هورمون تحریک‌کننده تیروئید یا TSH می‌باشد. همانطور که از نامش پیداست این هورمون غده تیروئید را برای تولید هورمون و افزایش اندازه تیروئید تحریک می‌کند. این رشد غیرطبیعی اندازه تیروئید گواتر نامیده می‌شود. در نتیجه کمبود ید یکی از علل ایجاد گواتر است.

غده تیروئید طبیعی

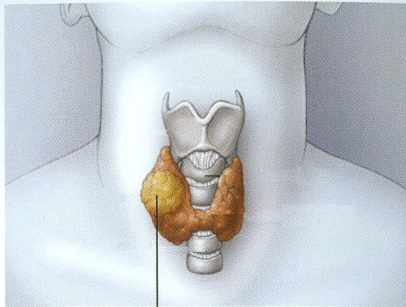

غده تیروئید بزرگ شده (گواتر)

علت شایع‌تر ایجاد گواتر، التهاب تیروئید با عنوان «هاشیموتو» می‌باشد. این بیماری یک نوع بیماری خود ایمنی است که در نتیجه آن غده تیروئید بر اثر فعالیت سیستم ایمنی خود بیمار تخریب می‌شود. در حالی که تخریب پیشرفت می‌کند غده تیروئید قادر نخواهد بود به میزان کافی هورمون تولید کند. غده هیپوفیز با دریافت این پیام یعنی کاهش سطح هورمون تیروئید، TSH بیشتری برای تحریک تیروئید ترشح می‌کند. این تحریک باعث رشد تیروئید و ایجاد گواتر می‌شود.

علت دیگر بروز گواتر بیماری «گریوز» است. در این بیماری سیستم ایمنی فرد پروتیینی به نام ایمونوگلوبولین تحریک‌کننده تیروئید (TSI) تولید می‌کند. TSI نیز مانند TSH باعث تحریک رشد غده تیروئید و ایجاد گواتر می‌شود. همچنین TSI باعث تحریک غده تیروئید برای تولید بیش از اندازه هورمون می‌شود (پرکاری تیروئید) و چون غده هیپوفیز متوجه وجود هورمون تیروئید بیش از میزان طبیعی می‌شود، ترشح TSH را متوقف می‌کند. علی‌رغم این موضوع غده تیروئید به رشد و افزایش تولید هورمون ادامه می‌دهد. بنابراین بیماری گریوز باعث ایجاد گواتر و پرکاری تیروئید می‌شود.

«گواتر می‌تواند در غده تیروئید با تولید هورمون بیش از میزان طبیعی (پرکاری تیروئید)، کمتر از میزان طبیعی (کم‌کاری تیروئید) یا به میزان طبیعی ایجاد شود»

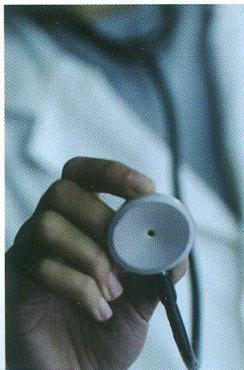

گره

یکی از علت‌های دیگر بروز گواتر، گواتر چند گره‌ای می‌باشد. افراد مبتلا به این اختلال دچار بزرگی غده تیروئید ناشی از وجود یک یا چند گره در غده خود هستند. این بیماری با احساس وجود گره در غده در هنگام معاینه مشخص می‌شود. بیماران می‌توانند با یک گره بزرگ و چند گره کوچکتر یا گره‌های متعدد در غده تیروئید به نزد پزشک متخصص معرفی شوند. علت این نوع از گواتر به خوبی مشخص نشده است.

«یکی از علت‌های دیگر بروز گواتر، گواتر چند گره‌ای می‌باشد. افراد مبتلا به این اختلال دچار بزرگی غده تیروئید ناشی از وجود یک یا چند گره در غده خود هستند»

گواتر چگونه تشخیص داده می‌شود؟

گواتر معمولاً در زمان معاینه بالینی و زمانی که بزرگی غده تیروئید در معاینه مشخص باشد تشخیص داده می‌شود. مهم است که علت گواتر مشخص شود.

در قدم اول فعالیت تیروئید شما مورد بررسی قرار می‌گیرد. اینکه آیا تیروئید شما پرکار یا کم‌کار است و هر آزمایش بعدی بستگی